म. ग्रं. सं. ठाणे
विषय काव्य
क्र. नं. २८३
२

म. ग्रं. सं. ठाणे

लेखक बा. रा. मोडे

सन १८७८

पुस्तकाचें नांव बालबोध

बाळ रामचंद्र दोंदे

यांणीं केलें

तें

अलीबाग येथें

रावजी हरी आठवले

यांणीं आपल्या

'सत्यसदन' छापखान्यांत छापिलें

शके १८०१ सन १८७९

दीन [illegible] आलों जगन्मोह[illegible]छला ॥ दीनबंधू
दया सागरा ॥ रक्षण करावा जगदो-
द्धारा ॥ दुजा कोण तुजवीण ॥ १ ॥
आह्मी तुह्मीं मंदमती ॥ लेंकुरें का जग-
त्पती ॥ या दुस्तर भवसिंधु पथीं
डळमळत आहों दिनानाथा ॥ २ ॥
तुझिया दयेशिवाय ॥ भवजाळा माजी
ठाय ॥ शोधणें आहे सर्वथा वाय ॥

माय बापा प्रियोत्तमा ॥ ३ ॥ तुझें प्रेम
कटाक्षरूप सुदर्शन ॥ आमुचें करगार
नाहीं रक्षण ॥ तरी दशा फार कठिण ॥
आमुची बापा अनंता ॥ ४ ॥ जैसी
व्याघ्रा हस्तीं येकुटी गाय ॥ सांपडे
सुटण्या नाहीं उपाय ॥ तैसा काम
क्रोधा हस्तीं हाय ॥ सांपडलों मी जग
दीशा ॥ ५ ॥ तरी बा कृपाघना ।

शरण आलों जगन्मोहना ॥ रक्षऊंश मा जगज्जीवना ॥ दया घना दयाळा ॥ ६ ॥ जिकडे टाकावी नजर ॥ तिकडे दिसे अद्भुत चमत्कार ॥ तुझिया कर्तृत्वाचा प्रसार ॥ ब्रह्मांडनायका समर्था ॥ ७ ॥ जों जों तुजविषयीं करावा विचार ॥ तों तों मती भ्रमते सार ॥ शेवटीं कुंठित होतो विचार ॥

परी दोष काय मतीचा ॥ ८ ॥ मुंगी नेचली जरी डोंगर ॥ तरी तिस दोष कोण देणार ॥ आह्मां अपूर्ण प्राण्यांस नाहीं होणार ॥ कल्पना तुझ्या पूर्ण त्वाची ॥ ९ ॥ करणी तुझी अघटीत ॥ लीला तुझी बहुताद्भुत ॥ महिमा तुझा अतर्क्यात्यंत ॥ शक्ती अपार अनंता ॥ १० ॥ अंतःकरण सद्गदीत ॥ ह्मोत्स्ना

ता प्रार्थितों जगन्नाथ ॥ जगत्पीता
नाममंडिता॥असशी बा सदयातूं॥११॥
भगवत् गुंगो माझें मन॥तूझिये पादप
द्मीं सर्वही ध्यान ॥ त्वत्कृपामृतें करून
तृप्तराहो सर्वदां ॥ १२॥ सर्वस्वी बा
जगजेठी ॥ आमुचे अपराध घालीं
पोटीं ॥ क्षणोक्षणीं अपराध कोटी ॥
होती बा सर्वज्ञा ॥ १३ ॥ आह्मा हत

आणि प्राण्यांस ॥ या भवजाळांतुनी सुटण्यास ॥ नको आशा करण्यास ॥ गांठिलें भयभवाब्धी मगरानें ॥१४॥

मदमत्छरादि व्याघ्र ॥ याणीं आह्मांसि केलें व्यग्र ॥ न धांवसि तरी कोणासि शीघ्र ॥ हाक मारूं दिनानाथा ॥१५॥

या दुस्तर भवसिंधुमाजी ॥ ग्रासीत असतां सर्वही व्याधी ॥ छळणूक सोंस

णार नाहींस माझी ॥ तरी प्रार्थूं कोणा
जगन्नाथा ॥ १६ ॥ हे भवाब्धि तारकं
नाविका ॥ जगन्मोहना जगन्नायका ॥
रक्षरक्ष बा जगत्पाळका ॥ हाक मारूं
दुजा कोणा ॥ १७ ॥ भवाब्धि मार्गे
बुडतों विश्वंभरा ॥ आरोळी मारतों
विश्वाधारा ॥ न देशी अभय जरी जग
दोद्धारा ॥ विनवूं दुजा कोणासी ॥१८॥

न द्रवशी जरी दयार्णवा ॥ तरी मज
कैंचा विसावा ॥ सन्निध उभा ऐस दे
वा ॥ हीच प्रार्थना दीनाची ॥ १९ ॥ हे
कृतांत कटक नाशका ॥ साह्य तूं अस
तां जगत्पाळका ॥ तुच्छ तुच्छ तो
वराका ॥ तृणवत सर्वथा समर्था ॥२०॥
रंक राजाचा नाहीं भेद ॥ सर्वांशीं पि
तृवत् संबंध ॥ पापी पुण्यवान हाच्ची

भेद ॥ तुजवळी सर्वोत्तमा ॥ २१ ॥
त्वदिच्छे पासाव उत्पत्ती ॥ स्थिती ल
य हीं वा जगत्पती ॥ थोर थोरां तुझी
कृती ॥ अगम्य निगमाही अनंता ॥२२॥
सूर्य आणि चंद्र अनंत ॥ ग्रहमंडळें अं
तरीं अपरिमित ॥ परि भ्रमण आहेत
करीत ॥ ब्रह्मांडनायका समर्था ॥२३॥
रक्षण करिता एकलाची॥ आणि पोषि

ता एकलाची ॥ त्राता मारिता एकला
ची ॥ मायबापा समर्था ॥२४॥ गुंतोनि
सुखामाजि क्षणिक ॥ विसरलों तुज
जगन्नायका॥भ्रमत आहों जगत्पालका॥
रक्ष रक्ष बा दयाळा ॥२५॥ नजाणे कै
सी करावी भक्ती॥ प्रार्थना ध्यान आणि
स्तुती ॥ तरी पाप्या कैंची मुक्ती ॥ पड
लों निराश्रित जगदीशा ॥२६॥ नल

गे सुख संतति संपत्ती । पूर्ण आनंद ठे
वशील त्या स्थिती ॥ प्रार्थना इतुकीच
जगत्पती ॥ ऐस सन्निध सर्वथा ॥२७॥
सुखदुःखाचें मूळ तूंची ॥ तरी वृथा खंती
करणे याची ॥ सर्व माया भ्रम भवजाळ
ची ॥ बाहुलीं आम्ही खेळत आहों॥२८॥
तरी प्रार्थना आहे इतुकीचि॥ सतत मा
नसीं त्वद्दस्तीचो ॥ मनोभावें ओळख

णेची ॥ इच्छा नाहीं दुजी बा ॥२९॥स
न्निध असतां जगजेठी ॥ लोभ मदादि
महा कपटी ॥ पळत सुटतील दाही वा
टी ॥ नाहीं थारा त्या दुष्टां ॥ ३० ॥
महा चांडाळ तो काम ॥ तेणें ग्रासिलें
हृदय मम ॥ तेथूनि सुटका दुर्घट परम॥
धांव धांव बा अनंता ॥ ३१ ॥ पुन्हा
प्रार्थितों जगदिशा॥येवढी दीन घाली

भिक्षा ॥ निर्दाळूनी काम आह्मा रक्षा॥ ग्रासियेलें जगतासीं ॥ ३२ ॥ व्यर्थ व्यर्थ हा संसार॥चार प्रहराचा विचार॥ माया खेळ साचार ॥ स्वप्नवत् होई एक क्षणीं ॥ ३३ ॥ एक ह्मणे मूलबाळ॥ एक ह्मणें प्रिया वेल्हाळ ॥ कैंचें मूल आणि वेल्हाळ ॥ सोडूनि जातील क्षणा माजी ॥ ३४ ॥ मिळती चुलते आणि

भाचे ॥ आप्त सर्वही पैशाचे ॥ नाहीं को
णी जीवाचें ॥ तुज वांचुनी भगवंता
॥ ३५ ॥ व्यर्थ व्यर्थ हा मायाजाळ ॥ घे
ऊनि जाईल केव्हांचि काळ ॥हा विचार
सर्वकाळ ॥ वसो मानसीं माझ्या वा
॥ ३६ ॥ संपत्तीची केलीस विपुलता ॥
तरीमन धांवो त्वत्पदीं सर्वदा ॥ चिरका
ल दौलती साठीं सिद्धता ॥ असावी मा

ज्ञी अनंता ॥ ३७ ॥ दुष्ट कृत्य केलें ए
कांतीं ॥ परी एकांताची व्यर्थ भ्रांती ॥
तेंचि अधोगती नेईल अंतीं ॥ अमृत
नेत्र सर्वज्ञा ॥ ३८ ॥ संकटीं आणि द्वारि
द्र्यावरुथेंत ॥ अटव्यरानीं मित्र राहित ॥
तरी असशी संनिध नाथ ॥ वसों ऐसें
मानसीं वा ॥ ३९ ॥ त्वदिच्छेनाजी
असतां वर्तन क्रम ॥ निंदा करिती जरी

अधमाग्न निश्चल प्रीति परमाराहो भक्तीं तुझ्या वा ॥ ४० ॥ परी सुमार्गीं लावल्या कुमती ॥ आप्त मित्र शत्रु मागुती ॥ मम कल्याणेच्छा जगत्पती नको आधीं कांहीं तें ॥ ४१ ॥ जळीं काष्टीं पाषाणीं ॥ आज्ञा करिते एकची वाणी ॥ वक्रदृष्टी होतां दैन्य वाणी ॥ होतील सर्वही क्षणा माजीं ॥ ४२ ॥

अनन्यभावें जगत्पती ॥ शरण आलों मी मूढमती ॥ प्राशन करणेस अमृत भक्ती ॥ तान्हियेला आत्मा हा ॥४३॥ मनोभावें तुझी प्रिती ॥ज्ञानें ओळखणें तुझी उक्ती ॥ हींच शेवटीं देतील मुक्ती॥ पाखांड नये कामा ॥४४ ॥गाढ निद्रे स्त अंधकारी ॥ आत्मा जड जाहाला से भारी॥पाडुनी भक्ती किरण दुष्टारी॥

निद्रळीं त्या अंधःकारा ॥ ४५ ॥ ओवटीं ॥ प्रार्थना अनंता ॥ म्यां पामरें तुझे गुण वर्णितां ॥ अनंत आयुष्यें बा जगन्नाथा ॥ पुरणार नाहींत समर्था ॥ ४६ ॥ अनंत हस्त दमतील ॥ सर्व मतीहि कुंठितील कारण वाचे मानसाचे ॥ अवर्ण्यातर्क्य गुण असती तुझे दा ॥ ४७ ॥ तूं अचिंत्य ॥ अवर्ण्य ॥ अंत

दीन दयाळा दीन वत्छला ॥ दीन बंधू दया सागरा ॥ रक्षण करिंषा जगदोद्धारा ॥ दुजा कोण तुजवीण ॥ १ ॥ आह्मी तुह्मीं मंदमती ॥ लेंकुरें या जगत्पती ॥ या दुस्तर भवसिंधु पंथीं ॥ उमळत आहों दिनानाथा ॥ २ ॥ तुझिया दयेशिवाय ॥ भवजाळा माजीं ठाय ॥ शोधणें आहे सर्वथा वायां ॥

माय बापा प्रियोत्तमा ॥ ३ ॥ तुझें प्रेम
कटाक्षरूप सुदर्शन ॥ आमुचें करणार
नाहीं रक्षण ॥ तरी दशा फार कठिण॥
आमुची बापा अनंता ॥ ४ ॥ जैशी
व्याघ्रा हस्तीं येकुटी गाय ॥ सांपडे
सुटण्या नाहीं उपाय ॥ तैसा काम
क्रोधा हस्तीं हाय ॥ सांपडलों मी जग
दीशा ॥ ५ ॥ तरी बा कृपाघना ॥

शरण आलों जगन्मोहना ॥ रक्षरक्ष वा जगज्जीवना ॥ दया घना दयाळा ॥ ६ ॥ जिकडे टाकावी नजर ॥ तीकडे दिसे अद्भुत चमत्कार ॥ तुझिया कर्तृत्वाचा प्रसार ॥ ब्रह्मांडनायका समर्था ॥ ७ ॥ जों जों तुजविषयीं करावा विचार ॥ तों तों मती भ्रमते सार ॥ शेवटीं कुंठित होतो विचार ॥

परी दोष काय मतीचा ॥ ८ ॥ मुंगी नोचली जरी डोंगर ॥ तरी तिस दोष कोण देणार ॥ आह्मां अपूर्ण प्राण्यांस नाहीं होणार ॥ कल्पना तुझ्या पूर्ण त्वाची ॥ ९ ॥ करणी तुझी अघटीत ॥ लीला तुझी बहुताद्भुत ॥ महिमा तुझा अतर्क्यात्यंत ॥ शक्ती अपार अनंता ॥ १० ॥ अंतःकरण सद्गदीत ॥ होत्सा

ता प्रार्थितों जगन्नाथ ॥ जगत्पिता
नाममंडित॥असशी बा सदया तूं॥११॥
भगवत् गुंगो माझें मन॥तुझिये पादप
द्मीं सर्वहीं ध्यान ॥ त्वत्कृपामृतें करून
तृप्त राहो सर्वदां ॥ १२॥ सर्वस्वी बा
जगजेठी ॥ आमुचे अपराध घालीं
पोटीं ॥ क्षणोक्षणीं अपराध कोटी ॥
होती बा सर्वज्ञा ॥ १३ ॥ आम्हा हत

भागी प्राण्यांस ॥ या भवजाळांतुनी
सुटण्यास ॥ नको आशा करण्यास ॥
गांठिलें भयभवाब्धी मगरानें ॥१४ ॥
मदमत्छरादि व्याघ्र ॥ याणीं आह्मांसि
केलें व्यग्र ॥ न धांवसि तरी कोणासि
शीघ्र ॥ हाक मारूं दिनानाथा ॥१५॥
या दुस्तर भवसिंधुमाजी॥ ग्रासीत अ
सतां सर्वही व्याधी ॥ छळणुक सोस

पार नाहींस माझी ॥ तरी प्रार्थूं कोणा जगन्नाथा ॥ १६ ॥ हे भवाब्धि तारक नाविका ॥ जगन्मोहना जगन्नायका ॥ रक्षरक्ष बा जगत्पाळका ॥ हाक मारूं दुजा कोणा ॥ १७ ॥ भवाब्धि मा। ि बुडतों विश्वंभरा ॥ आरोळी मारतों विश्वाधारा ॥ न देशी अभय जरी जग दे।द्धारा ॥ विनवूं दुजा कोणासी ॥१८॥

न द्रवशी जरी दयार्णवा ॥ तरी मज कैंचा विसावा ॥ सान्निध उभा ऐस देवा ॥ हीच प्रार्थना दीनाची ॥ १९ ॥ हे कृतांत कटक नाशका ॥ साह्य तूं असतां जगत्पालका ॥ तुच्छ तुच्छ तो वराका ॥ तृणवत सर्वथा समर्था ॥२०॥ रंक राजाचा नाहीं भेद ॥ सर्वांशीं पितृवत् संबंध ॥ पापी पुण्यवान हाची

भेद ॥ तुजजवळी सर्वोत्तमा ॥ २१ ॥
त्वदिच्छे पासाव उत्पत्ती ॥ स्थिती ल
य हीं बा जगत्पती ॥ थोर थोरां तुझी
कृती ॥ अगम्य निगमाही अनंता ॥ २२ ॥
सूर्य आणि चंद्र अनंत ॥ ग्रहमंडळें अं
तरी अपरिमित ॥ परि भ्रमण आहेत
करीत ॥ ब्रह्मांडनायका समर्था ॥ २३ ॥
रक्षण करिता एकलाची ॥ आणि पो षि

ता एकलाची ॥ त्राता मारिता एकलीं
चा ॥ मायबापा समर्था ॥२४॥ गुंतोंसि
सुखाभाजि क्षणिक ॥ विसरलों तुज
जगन्नायका॥भ्रमत आहों जगत्पाळका॥
रक्ष रक्ष बा दयाळा ॥२५॥ नजाणें कै
सी करावी भक्ती॥ प्रार्थना ध्यान आणि
स्तुती ॥ तरी पाप्या कैंची मुक्ती ॥ पड
लों निराश्रित जगदीशा ॥२६॥ नल

गे सुख संतति संपत्ती । पूर्ण आनंद ठे
वशील त्या स्थिती ॥ प्रार्थना इतुकीच
जगत्पती ॥ ऐस सान्निध सर्वथा ॥२७॥
सुखदुःखाचें मूळ तूंची ॥ तरी वृथा खंतीं
करणे याची ॥ सर्व माया भ्रम भवजाळ
ची ॥ बाहुलीं आम्ही खेळत आहों॥२८॥
तरी प्रार्थना आहे इतुकीचि॥ सतत मा
नसीं त्वद्वस्तीची ॥ मनोभावें ओळख

णेची ॥ इच्छा नाहीं दुजी बा ॥२९॥स
न्निध असतां जगजेठी ॥ लोभ मदादि
महा कपटी ॥ पळत सुटतील दाही वा
टी ॥ नाहीं थारा त्या दुष्टां ॥ ३० ॥
महा चांडाळ तो काम ॥ तेणें ग्रासिलें
हृदय मम ॥ तेथूनि सुटका दुर्घट परम॥
धांव धांव बा अनंता ॥ ३१ ॥ पुन्हा
प्रार्थितों जगदिशा॥येवढीं दीना घाली

भिक्षा ॥ निर्दाळूनी काम आह्मा रक्षा॥
ग्रासियेलें जगतासीं ॥ ३२ ॥ व्यर्थ
व्यर्थ हा संसार॥चार प्रहराचा विचार॥
माया खेळ साचार ॥ स्वप्नवत् होई
एक क्षणीं ॥ ३३ ॥ एक ह्मणे मूलबाळ॥
एक ह्मणें प्रिया वेल्हाळ ॥ कैंचें मूल
आणि वेल्हाळ ॥ सोडूनि जातील क्षणा
माजी ॥ ३४ ॥ मिळती चुलते आणि

भाचे ॥ आस सर्वही पैशाचे ॥ नाहीं को
णी जीवाचें ॥ तुज वांचुनी भगवंता
॥ ३५ ॥ व्यर्थ व्यर्थ हा मायाजाळ ॥ घे
ऊनि जाईल केंव्हांचि काळ ॥हा विचार
सर्वकाळ ॥ वसो मानसीं माझ्या वा
॥ ३६ ॥ संपत्तीची केलीस विपुलता ॥
तरीमन धांवो त्वत्पदीं सर्वदा ॥ चिरका
ल दौलती साठीं सिद्धता ॥ असावी मा

झी अनंता ॥ ३७ ॥ दुष्ट कृत्य केलें ए
कांती ॥ परी एकांताची व्यर्थ भ्रांती ॥
तेंचि अधोगती नेईल अंतीं ॥ अनंत
नेत्र सर्वज्ञा ॥ ३८ ॥ संकटीं आणि दारि
द्रावस्थेंत ॥ अट व्यरानीं मित्र रहित ॥
तरी असशी संनिध नाथ ॥ वसो ऐसें
मानसीं बा ॥ ३९ ॥ त्वदिच्छेमाजी
असतां वर्तन क्रम ॥ निंदा करिती जरी

अधम॥मन निश्चल प्रीति परम॥राहो
भक्तीं तुझ्या वा ॥ ४० ॥ परी सुमा
र्गीं लावत्या कुमती ॥ आप्त मित्र शत्रू
मागुती ॥ मम कल्याणेच्छा जगत्पती
नको आधीं कांहीं तें ॥ ४१ ॥ जळीं
काष्ठीं पाषाणीं ॥ आज्ञा करिते एकची
वाणी ॥ वक्रदृष्टी होतां दैन्य वाणी ॥
होतील सर्वही क्षणा माजीं ॥ ४२ ॥

अनन्यभावें जगत्पती ॥ शरण आलों मी मूढमती ॥ प्राशन करणेस अमृत भक्ती ॥ ताान्हेयेला आत्मा हा ॥४३॥ मनोभावें तुझी प्रिती ॥ज्ञानें ओळखणें तुझी उक्ती ॥ हींच शेवटीं देतील मुक्ती॥ पाखांड नये कामा ॥४४ ॥गाढ निद्रिस्त अंधकारी ॥ आत्मा जड जाहाला से भारी॥पाडुनी भक्ती किरण दुष्टारी॥

निद्र्ळी त्या अंधःकारा ॥ ४५ ॥ शे
वटीं ॥ प्रार्थना अनंता ॥ म्यां पामरें
तुझे गुण वर्णितां ॥ अनंत आयुष्यें बा
जगन्नाथा ॥ पुरणार नाहींत समर्था
॥ ४६ ॥ अनंत हस्त दमतील ॥ सर्व
मतीहि कुंठितील कारण वाचे मानसा ॥
अवर्ण्यातर्क्य गुण असती तुझे बा
॥ ४७ ॥ तूं अचिंत्य ॥ अवर्ण्य ॥ अत

र्य ॥ अलक्ष्य ॥ अलिप्त ॥ अदृष्य ॥
अनाद्यंत ॥ वा जगदीश ॥ साष्टांग
प्रणाम करित असे ॥ ४८ ॥ हें मान
सिक भक्ती पुजन ॥ करित आहें
तुज अर्पण ॥ प्रीय होवोत जगन्मो
हन ॥ बोबडे बोल अर्भकाचे ॥ ४९ ॥
हे बालबोल लीन अत्यंत॥ ठसोत हृद
यीं प्रेमभरित ॥ इतुकीचि विनंती ॥

भगवंत करितों बाल अल्पमती ॥५०॥

र्य ॥ अलक्ष्य ॥ अलिप्त ॥ अदृष्ये ॥
अनाद्यंत ॥ बा जगदीश ॥ साष्टांग
प्रणाम करित असे ॥ ४८ ॥ हें मा
सिक भक्ती पुजन ॥ करित आ
तुज अर्पण ॥ प्रीय होवोत जगन्मो
हन ॥ बोबडे बोल अर्भकाचे ॥ ४९ ॥
हे बालबोल लीन अत्यंत॥ ठसोत हृद
यीं प्रेमभरित ॥ इतुकीचि विनंती ॥

भगवंत करितों बाळ अल्पमती ॥८०॥